

DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE & BOZUKLUĞU

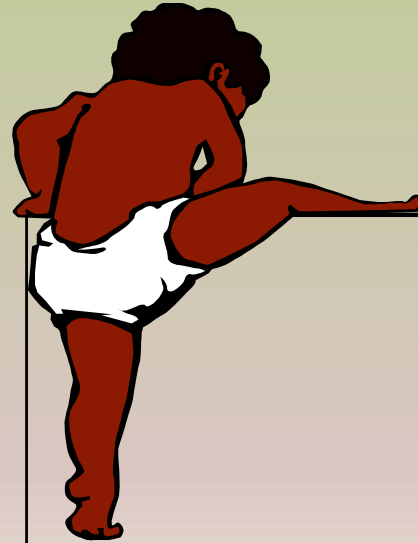
EYVAH...

DÜZ

DUVARA
TIRMANIYOR

ZIP
ZIPKAPLUMBA
ĞA (tıklayın)

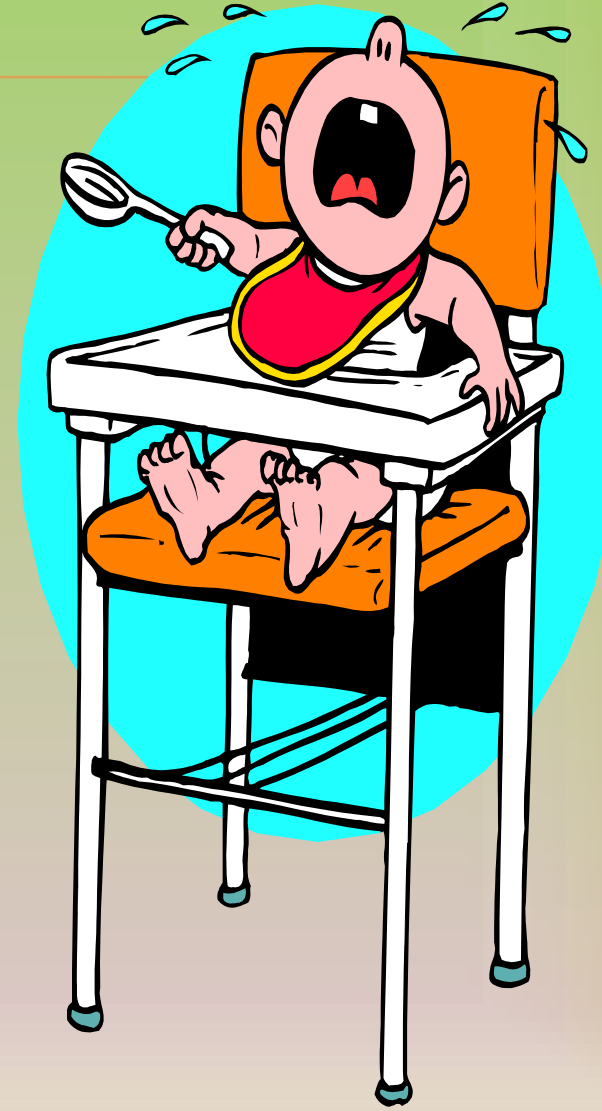
DEHB

“Bu çocukları anlayabilmek için hayalinizde yeni, parlak, fiyakalı bir araba canlandırın. Bu aranın şoförü, arabayı gaza basarak yokuştan aşağıya sürüyor, virajları tekerlekleri gıcırdatarak alıyor ve son sürat yoluna devam ediyor. Derken şoför arabayı durdurmak istiyor ya da hızını kırmak istiyor. Fakat yavaşlatamıyor/ durduramıyor. Bu arabanın her şeyi var ama frenleri yok. Araba her an yoldan çıkabilir, hatta bir yerlere çarpıp parçalanabilir.”
(Vanlı, 2001; 4).

DEHB

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu'nun (DEHB) temel özelliği, kalıcı ve sürekli olan dikkat süresinin kısalığı, engellemeye yönelik denetim eksikliği nedeniyle davranışlarda ya da bilişte ortaya çıkan ataklık ve huzursuzluktur .

DEHB

Son 25-30 yıldır Çocuk Psikiyatrisi kliniklerinde dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu (DEHB) tanısı popülaritesini korumaktadır.

DEHB

Gelişimsel olarak aşağıdaki 3 temel sorun ortaya çıkmaktadır:

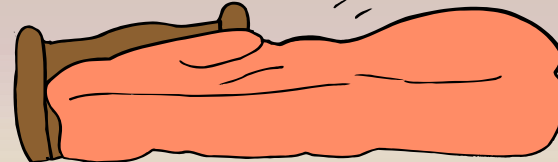
1. Kısa dikkat süresi

2. Yetersiz dürtü kontrolü

3. Aşırı hareketlilik

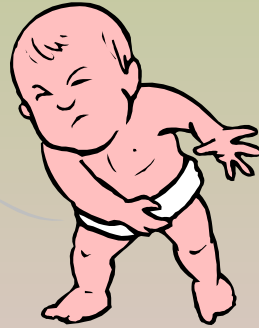
DEHB

DEHB 7 yaşına kadar mutlaka tanı alır. Ancak yetersiz dürtü kontrolü ve kısa dikkat okul çağı ile gündeme gelir. 50 kişilik sınıfta 1-3 arasında DEHB'li çocuğa rastlanır.

DEHB

"düz duvara tırmanır" , "onu bir yerde zaptetmek imkansız" , "ele avuca sığmaz" , "beş dakikadan fazla yerinde oturmaz" , "oyun oynarken daldan dala konar"

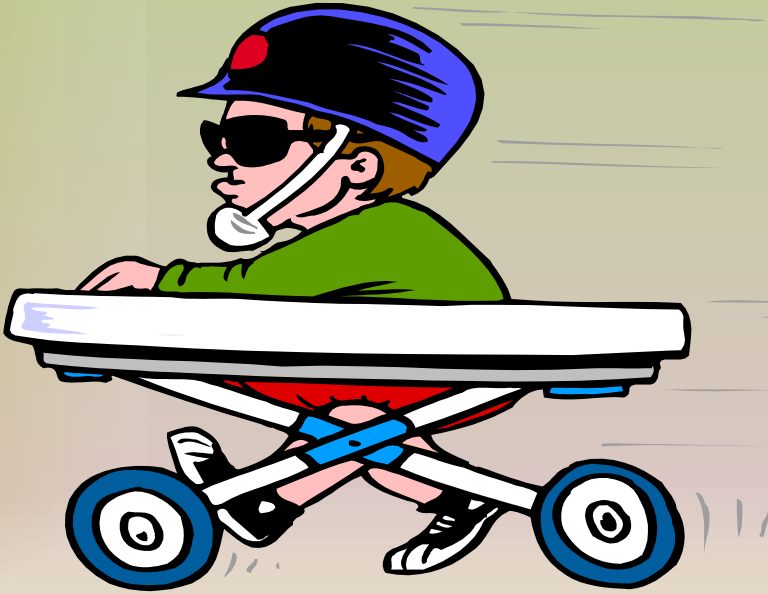
AŞIRI HAREKETLİLİK (HİPERAKTİVİTE)

Beyindeki prefrontal lob , bazal ganglionlar, serebellum, normal bireylerdekine göre daha küçük yada farklı bir simetridedir.

DEHB

Hiperaktif çocuğun hareketliği aşırıdır ve yaşıtlarıyla kıyaslandığıında farklılık hemen anlaşılır. Genellikle bu çocuklar bir motor tarafından sürölüyormuş gibi sürekli hareket halindedirler.

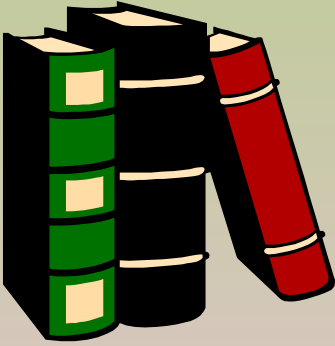
DEHB

3
DİKKAT EKSİKLİĞİ

DEHB

Çocukta dikkat kusuru özellikle eğitim hayatının başlamasıyla belirgin hale gelir. Okul öncesi dönemde de her şeyden çabuk sıkılan ve bıkan bu çocuklar, oyuncaklardan dahi sıkılıp kısa bir süre sonra onları parçalamayı tercih ederler. Okulun başlamasıyla birlikte öğrenmeye karşı ilgisizdirler.

DEHB

Dikkat eksikliği okul öncesi dönemde pek fark edilmeyebilir. Ancak bu çocukların bir kısmı ders dışı işlerde de çabuk sıkılma belirtileri gösterirler. Zeka düzeyi iyi olan ve ek olarak özel öğrenme güçlüğü olmayan çocuklar ilkokulun 3.ve 4.sınıflarına kadar derslerde sorun yaşamayabilirler. Çalışmadıkları ve dersi iyi takip etmedikleri halde notları kötü olmayabilir. Derslerin ağırlaşmasıyla birlikte başarıda ciddi düşüşler yaşanmaya başlanır.

IMPULSIVITE (DÜRTÜSELLİK)

DEHB (Hiperaktif Keçi Videosu)

DEHB

Sabırsızlıkları, sırasını beklemekte güçlük çekmeleri ve yönergeleri dinlememeleri tipik özellikleridir. Sonuçta kendisi ve çevresindekiler için zararlı olabilecek fevri hareketleri ve sınır tanımadaki zorlukları davranış sorunlarının ilk habercileri gibidir.

DEHB

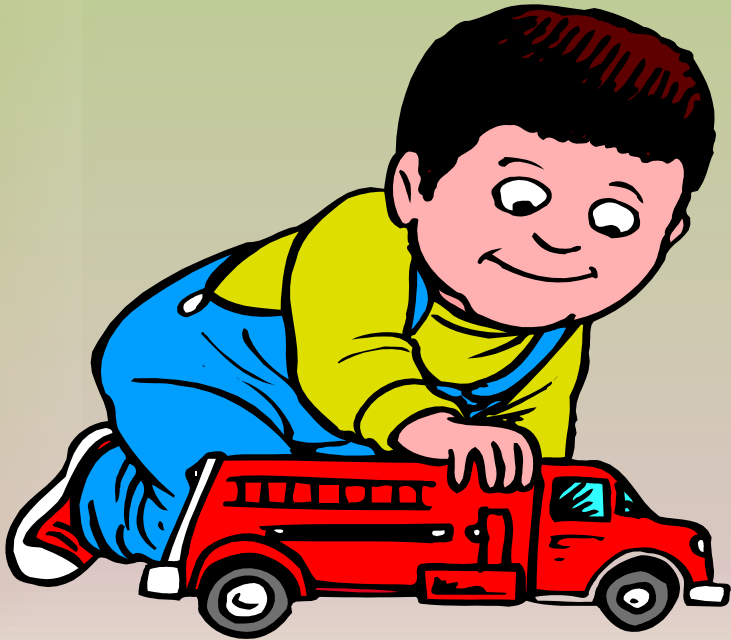
GÖRÜLME YAŞI, CİNSİYETLER ARASI FARK VE GÖRÜLME SIKLIĞI

Belirtilerin 7 yaşından önce başlaması gerekir. Genellikle 4-5 yaşlarında belirtiler belirgin hale gelir. Ancak bir kısmı bebekliklerinden itibaren huysuzlukları az uyumaları ve az yemeleri ile dikkat çekerler.

DEHB

Erkek çocuklarda kızlara oranla 5 kat daha sık rastlanır. Erkek çocuklarda genellikle hiperaktivite ve impulsivite belirtileri ön planda iken, kız çocuklarında daha çok dikkat eksikliği belirgindir.

DEHB

Ergenlik döneminde ise okul başarısızlığı yanında davranış sorunları ve aileye karşı gelişen tutumlar gözlenir. Ergenlikte aşırı hareketsizlik azalır ve yerine çabuk sıkılma ve dikkat kusuru belirgin olur.

DEHB

DEHB her kültür ve toplumda görülen bir bozukluktur.

Tüm toplumlarda ortalama %3-6 sıklıkta görülmektedir. Yani ortalama olarak her 20 çocuktan birinin Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu olduğu düşünülmektedir.

HİPERAKTİVİTEYE NELER SEBEP OLUR?

Hiperaktivitenin sebepleri tam olarak anlaşılamamıştır.

Bazı araştırmalar sonucu aşağıdaki sebepler üzerinde durulmaktadır.

1-Bu çocukların beyinlerin de mesaj alışverişini gerçek Leştiren kimyasal maddeler de bir sorun vardır.

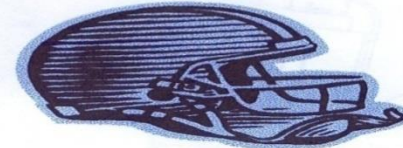
2-Anne babadan birinde veya her ikisinde de hiperaktivite Varsa;

3-Hiperaktivite çocukluk Çağı hastalıklarından Sonra görülebilir.

4-Doğumda yada sonradan Başa yapılan zedelenmeler.

BELİRTİLERİ

Aşırı Hareketlilik

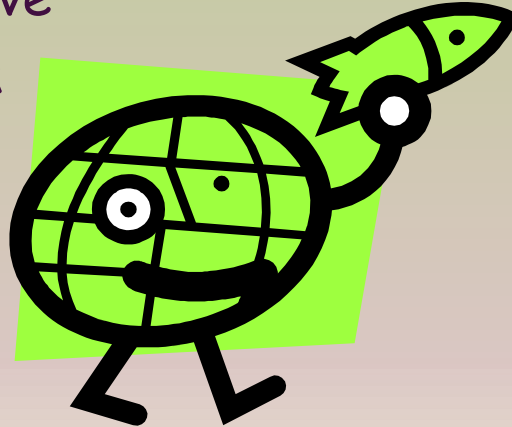
- ☞ Çoğu zaman elleri, ayakları kıpır kıpırdır ya da oturduğu yerde kıpırdanıp durur.
- ☞ Çoğu zaman oturması beklenen durumlarda oturduğu yerden kalkar.
- ☞ Çoğu zaman uygunsuz olan durumlarda koşuşturup durur ya da tırmanır.
- ☞ Çoğu zaman sakin bir biçimde, boş zamanları geçirme etkinliklerine katılma ya da oyun oynama zorluğu vardır.

BELİRTİLERİ

Dürtüsellik Belirtileri

- ☞ Çoğu zaman hareket halindedir ya da motor tarafından sürülüyormuş gibi davranır.
- ☞ Çoğu zaman çok konuşur.
- ☞ Çoğu zaman sorulan soruların soru tamamlanmadan önce cevabını yapıştırır.
- ☞ Çoğu zaman sırasını beklememe güçlüğü vardır.
- ☞ Çoğu zaman başkalarının sözünü keser ya da yaptıklarının arasına girer.
- ☞ Aşırı hareketlilik ve
- ☞ Yerinde oturmada güçlük vardır

BELİRTİLERİ

Dikkat Eksikliği Belirtileri

- ❧ Dikkatin kolay dağılması
- ❧ Sıklıkla bir şeyler kaybetme
- ❧ Kuralları takip etmede güçlük
- ❧ Sessizce oynamada güçlük
- ❧ Oyunlarda sırasını beklemekte güçlük
- ❧ Bir aktiviteden diğer aktiviteye kayma
- ❧ Sıklıkla tehlikeli aktivitelerle uğraşma

TEDAVİ

Özellikle ailelerin ilk tedavi yöntemi "ŞİDDET" tir. Oysa şiddet şiddeti doğurur.

TEDAVİ

Tedavinin ilk şartı, aile okul ve hekim arasında sıkı işbirliğidir. Çünkü DEHB evde olduğu kadar okulda da sorun yaşanmasına neden olur.

TEDAVİ

Öncelikle ailenin hiperaktivite hakkında bilgi sahibi olması gerekir. Çünkü çocukta var olan sorunların nedenlerini başka yerlerde aramak, çözüm üretmeyi engellediği gibi, telafisi mümkün olmayan yanlış yaklaşımlar sergilenmesine neden olacaktır. Çocukla olan ilişkimizi düzenleyebilmek için DEHB belirtilerini yanlış yorumlamamak gerekir.

Çocuğun davranışlarını ya da derslerle ilgili zorluğunu yaramazlık ya da tembellik olarak yorumlayan anne-babalar çocukla ilişkilerinin bozacak derecede sürekli ceza verme eğilimindedirler. Oysa bu çocukların cezalardan pek anlamadıkları kısa süre içinde görülecektir. Tedavide çocukla yeniden sağlıklı ilişki kurabilmenin yolları aranır. Ailenin çocuğa yönelik tutumları gözden geçirilerek yanlışlar ayıklanmaya çalışılır.

TANI KOYMA VE ZORLUĞU

DEHB tanısı, Çocuk Psikiyatrisi tarafından konulmalıdır.

TANI KOYMA VE ZORLUĞU

DSM-IV de DEHB tanısı konulabilmesi için 3 temel koşulun var olması gerekmektedir .

- ❧ Aşırı hareketlilik, dürtü kontrolsüzlüğü ve dikkat eksikliği belirtileri
- ❧ Belirtilerin 7 yaşından önce başlaması,
- ❧ Bu belirtilerin çocuğun yaşıtaları ile karşılaştırıldığında belirgin olarak yaşıtalarından daha fazla görülmesi
- ❧ Belirtilerin hem evde hem de okulda çocuğun gelişim düzeyine uygun düşecek görev ve beklentileri yerine getirmeye engelleyecek şiddette olması.

TANI KOYMA

**DEĞERLENDİRME
NASIL YAPILIR?**

TANI KOYMA

1. ÖYKÜ ALMA

Aileyle görüşme

Hamilelik

Doğum Öncesi ve Sonrası

Çocuğun Gelişimi

Anne-Baba Tutum ve Aile İlişkileri

Çocukla Görüşme ve Gözlem

Çocukla Kolay Anlayacağı Bir Dille Konuşulup
Hangi Belirtilerin

Ne Şiddette Bulunduğunun Saptanması

TANI KOYMA

2.KIŞILIK ÖZELLİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- İnsan Resmi Çizme Testi
- Cümle Tamamlama Testi
- CBCL (Çocuk Davranış Sorunları)
- Conners Öğretmen Derecelendirme Ölçeği

3. BENDER GESTALT MOTOR ALGILAMA TESTİ

4. GELİŞİM YA DA ZİHİNSEL YÖNDEN DEĞERLENDİRME

AGTE (Ankara Gelişim Tarama Envanteri)

Peabody

BS (L-M) (Stanford Binet)

WISC-R (Wechsler Çocuklar İçin Zeka Testi)

CDI (Çocuk Depresyon Ölçeği)

DKÖ-SKÖ (Durumluluk-Sürekli Kaygı Ölçeği)

5. DİKKAT TESTLERİ

- (LEİTER-R ATTENTION SUSTAINED BOOKLET C AGES (6-21)
- FRANKFURTHER DİKKAT TESTİ
- FROSTİG GÖRSEL ALGILAMA TESTİ
- BENTON GÖRSEL BELLEK TESTİ
- BURDON DİKKAT TESTİ
- D2 DİKKAT TESTİ

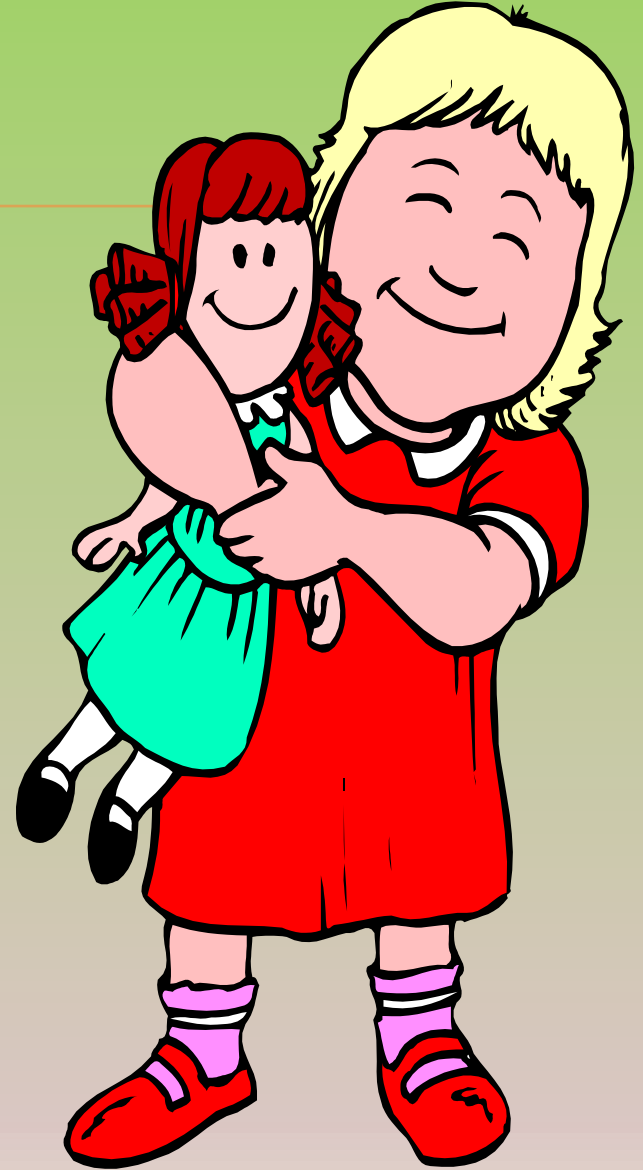
6. ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ TESTLERİ

7. ÇOCUK NÖROLOJİSİ KONSÜLTASYONU
(gerekirse EEG ve ileri tetkik)

8. ULUSLAR ARASI SINIFLANDIRMA SİSTEMİ
DSM-IV'e DAYALI TARAMA
ve DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ
KULLANILMALIDIR.

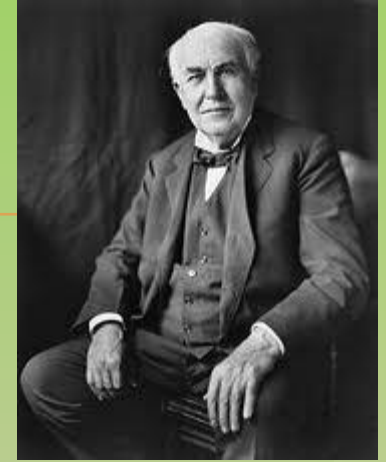
TANI KOYMA VE ZORLUĞU

Kız çocuklarına tanı kayma oldukça gúçtür. Kızlar sıklıkla okul başarısızlığı, okula gitmek istememe, okulu sevmeme, anksiyete gibi belirtiler gösterir. Kızlarda hiperaktivite daha azdır ve daha az sayıda davranış bozukluğu gösterirler.

TARİHTEKİ ÜNLÜ DEHB'LİLER

- Thomas Edison,
- Benjamin Franklin,
- Albert Einstein,
- Ernest Hemingway
- Dustin Hoffman
- Churchill
- A.Graham Bell
- Mozart
- Beethoven
- Walt Disney
- Tom Cruise
- L.Da Vinci
- John Fred Kennedy
- Robin Willams
- Luis Pauster.

DEHB'İN OLUMLU YANLARI

- ❧ Enerjik olma
- ❧ Yaratıcılık
- ❧ Sıcak kanlılık, cana yakın olma
- ❧ Hoşgörülü olma (bazen gerekenden fazla, zarar verici oranda)
- ❧ Esneklik
- ❧ İyi bir espri yeteneğine sahip olma
- ❧ Risk alabilme (bazen gerekenden fazla, zarar verici oranda)
- ❧ İnsanlara kolaylıkla güvenebilme (bazen gerekenden fazla, zarar verici oranda)

BAŞARILI OLDUKLARI MESLEKLER

☞ Aktör

☞ Yapımcı

☞ Psikolog

☞ Peyzaj mimarı

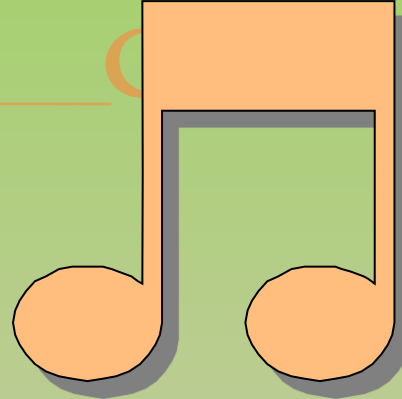
☞ Avukat ve Hakim

☞ Müzisyen

☞ Spiker, gazeteci

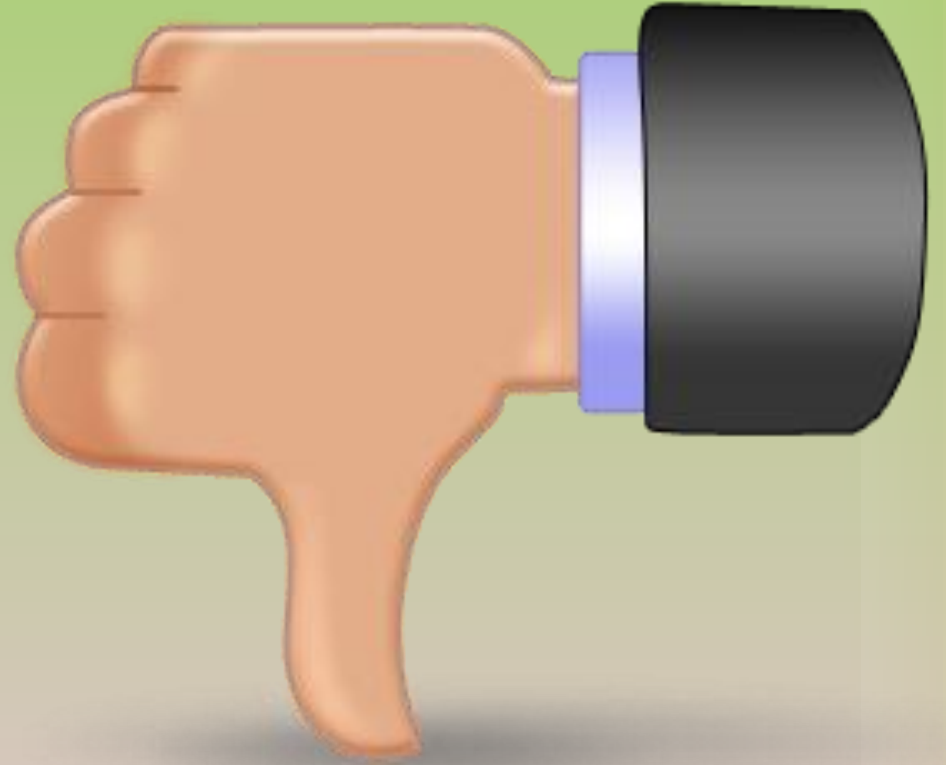
☞ Özel eğitim öğretmeni

☞ Ressam yazar

OLUMSUZ YANLARI

- ❧ Risk almayı sevdikleri için tehlikeli işlere sorgulamadan girerler.
- ❧ Uyuşturucu kullanımına yatkındırlar.
- ❧ Suç işlemeye meyillidirler ve çevreyi kullanırlar.
- ❧ Lider özelliği ile birlikte DEHB varsa çete kurmaya yatkın olurlar.
- ❧ Kolay kaybedilebilecek bir gruptur.

SINIF ORTAMININ DÜZENLENMESİ

Sınıf ortamının, belirlenmiş hedef davranışlara, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine, sayısına, ışık, hava, ses, gürültü vb. özelliklere göre düzenlenmesi.

Sınıf ortamının, öğrenci-öğretmen, öğrenci-öğrenci arasında çok yönlü etkileşimi sağlayacak biçimde düzenlenmesi.

Kaynaştırma yoluyla eğitimine devamı uygun görülen D.E.H.B. olan öğrenci sayısı birden fazla olmamalı ve sınıf mevcudu da 30'u aşmamalıdır.

Öğrencinin oturduğu yer dikkatini dağıtıcı materyallerden uzak olmalıdır.

Öğrenci öğretmen masasına yakın model alabileceği bir öğrencinin yanına ve dikkat çeken uyaranlardan uzak oturtulmalıdır.

Farklı etkinlikler arası geçişlerde öğrenciye öğrenciden sözel yönergeler veya yanlı yönergeler verilmelidir.

Öğrencinin görebileceği bir yere sınıf içi kurallar günlük çalışma programı asılmalıdır.

Öğrencinin sakinleşmesi ve tekrar kontrolünü sağlaması için sınıfın bir köşesine uygun bir ortam oluşturulmalıdır.

Sınıf içinde öğrencinin fazla enerjisini harcayabilmesi için fiziksel hareketler içeren etkinlikler yaptırılmalıdır.)Tahtayı silmek, öğretmen masasını düzenlemek vb.)

EĞİTİM PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ

DEHB olan öğrencinin, öğrenme ve öğretme süreci sonucunda eğitim programlarında belirlenmiş hedef davranışların gerçekleşip gerçekleşmediği, gerçekleştiyse derecesi, gerçekleşmediyse nedenleri ve eğitim programının gözden geçirilerek yeniden yapılandırılması ve uygulama stratejilerinin belirlenmesi için değerlendirme yapılmaktadır.

SON BİR KAÇ SÖZ

oErken tedavi ile gelecek için Cesaret verici sonuçlara ulaşılır. Hiperaktivite etkilerinden tam olarak kurtulamazlar ama bugün sorun yaratan davranışları gelecekte onlara yardımcı olabilir.

oSınıf ortamından kurtulduktan sonra hayatta başarılı olmak bu çocuklar için diğer çocuklara göre daha kolaydır.

oBu çocuklar erişkin yaşta kendi davranış tarzlarına uygun -İşadamlığı-sanat ve-eğlence Dünyasında başarılı olurlar.

Hiperaktif bir çocuğun Anne-babasından, Öğretmenlerinden ve Danışmanlarından bugün Göreceği yardım ve destek, Onun başarılı ve mutlu bir Yetişkin olmasına yardım edecektir.

